

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z wniosku [...] Bank spółki akcyjnej w W.
z udziałem P. E. i małoletniego G. G. działającego przez matkę J. G.
o stwierdzenie nabycia spadku po P. B. G.
i z wniosku małoletniego G. G. działającego przez matkę J. G.
z udziałem P. E. i A. B. spółki akcyjnej w W.
o przyjęcie i zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych
niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez G. G. po P. G.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika małoletniego G. G. działającego przez
matkę J. G.
od postanowienia Sądu Okręgowego w J.
z dnia 13 października 2020 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika G. G. od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 13 października 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., sygn. akt II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia SN z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, www.sn.pl). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, www.sn.pl).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in. postanowienia SN z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., sygn. akt V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skarżący podniósł, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa materialnego w postaci art. 5 k.c. w zw. z art. 95 § 2 k.c., dodając, iż powołany przepis wymaga przeprowadzenia wykładni związanej z możliwością jego zastosowania, ponieważ w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z dopuszczalnością uchylenia się osoby reprezentowanej (małoletniego) od skutków prawnych wynikających z negatywnie ocenianych przez sądy zachowań (działań lub zaniechań) występującego w jego imieniu przedstawiciela ustawowego, a ponadto skarżący stwierdził, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na potrzebę ochrony małoletniego spadkobiercy przed mimowolnym przyjęciem spadku wynikającym z zachowania jego przedstawiciela ustawowego. We fragmencie określonym przez skarżącego jako „Okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.” Skarżący stwierdził, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z dopuszczalnością uchylenia się osoby reprezentowanej (małoletniego), przez wzgląd na zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.), od skutków prawnych wynikających z negatywnie ocenianych zachowań (działań lub zaniechań) działającego w jego

imieniu przedstawiciela ustawowego, a uzasadnienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na szczególną ochronę praw dziecka oraz mieszczącą się w tym pojęciu problematykę ochrony małoletniego spadkobiercy przed mimowolnym przyjęciem zasłużonego spadku, zostało rozwinięte w innym punkcie uzasadnienia.

Tak sformułowanym lakonicznym uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie wykazał zaistnienia w niniejszej sprawie którejkolwiek z powoływanych przez niego przesłanek. Skarżący przedstawił wprawdzie fragment zatytułowany „Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania”, ale zawarł w nim argumentację, która odnosi się co do zasady do zaprezentowanej podstawy kasacyjnej; w przeciwnym ujęciu skarga kasacyjna podlegałaby odrzuceniu z uwagi na niespełnienie jednego z podstawowych wymogów formalnych skargi w postaci braku uzasadnienia podstaw skargi (niezależnie od niewskazania zakresu zaskarżenia i zakresu wniosku kasacyjnego, które w tym przypadku mogą jawić się jako oczywiste ze względu na zakres zaskarżonego orzeczenia). Należy więc przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń (postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV CSK 613/14, www.sn.pl). Rolą Sądu Najwyższego nie jest domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia SN z dnia 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 38/08 i z dnia 14 grudnia 2004 r., sygn. akt II CZ 142/04, obydwie nie publ.). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania; oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołać się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ponieważ mimo że argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające

przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie SN z dnia 8 lipca 2014 r., sygn. akt I UK 65/14, www.sn.pl, zob. także m. in.: postanowienia SN z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt III PK 6/15, www.sn.pl, z dnia 13 lutego 2014 r., sygn. akt I PK 262/13, nie publ., z dnia 27 maja 2010 r., sygn. akt II UK 274/09, www.sn.pl, z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 207/07, nie publ., z dnia 12 lipca 2007 r., sygn. akt III CSK 160/07, www.sn.pl).

Niezależnie od powyższego nie budzi jakichkolwiek zastrzeżeń stanowisko Sadu drugiej instancji, który ocenił, że nie zostały spełnione przesłanki uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego, zaniechanie przedstawicielki ustawowej w tym zakresie nie może być tłumaczone błędem, jedynie niedbalstwem i lekkomyślnością, a skutki tej bierności rozciągają się na sytuację prawną małoletniego, który dziedziczy spadek z dobrodziejstwem inwentarza, ponadto, że nie można – biorąc pod uwagę brak należytej staranności matki małoletniego G. G. o mimo poprzedzającego jej zaniechanie należytego pouczenia – zastosować normy przewidzianej w art. 5 k.c. Skarżący nie zdołał zaś tego skutecznie podważyć.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[as]